

המפגש הבין אישי בתחום המיניות עם הורים לילדים עם מוגבלות

ד"ר ארז מילר, פסיכולוג חינוכי מומחה

dr_erez@netvision.net.il

תודות על התרומה להכנת ההרצאה:

- למירה ינוביץ', יועצת בבי"ס "ניב" ת"א
- לשוש כהן, יועצת בבי"ס "עידוד" ברחובות
- לפסיכולוגית ממכון שניאורסון, שפ"ח ת"א-
יפו

מהו חינוך למיניות? ברק ופישר (2001)

■ "חינוך למיניות הינה התערבות המכוונת לצייד תלמידים במידע הקשור למין ולמיניות, עמדות וערכים בריאים בתחום זה, ומיומנויות התנהגותיות שיאפשרו להם להימנע מבעיות מחד ולהגיע לשביעות רצון ולתפקוד בריא בתחום המיני מאידך. חינוך כלשהו למיניות מוצע כמעט בכל מדינה וחברה בעולם – בשיטות ובהדגשים שונים ומגוונים – המשתנים בשל שיקולים תרבותיים, פוליטיים ודתיים (McKay, 1998)."

הכנה למפגש של איש המקצוע עם ההורים

~~השאלות המיניות מחייבות בתוכנו~~

- איש המקצוע כמודל לחיקוי ולהזדהות
- עמדות פנימיות והשפעתן על מיניות, ערכים, אמונות, והתנהגות של איש המקצוע
- הבדלים בין ערכי איש המקצוע לערכי ההורים
- סוגיות של העברה והעברה שכנגד

מיהו הלקוח הראשי (IP) במפגש? ההורים או הילד?

עם מה ההורים לילדים עם מוגבלות מתמודדים בתחום המיני?

- הכנה לעצמאות בנושא של טיפול רפואי ובדיקות רפואיות
- "שחרור" ותפקידו ותפקודו המשתנה של "הילד"
- ההשפעה של מחלה כרונית או נכות על התפתחות, מיניות והתקשורת עם אנשי מקצוע של המתבגר
- סנגור עצמי בכל הקשור לטיפול עצמי ולקבלת טיפול רפואי
- השגת עצמאות תוך שמירה על קשרים חברתיים נאותים

עם מה ההורים לילדים עם מוגבלות מתמודדים בתחום המיני?

- מתבגרות בהריון – הדילמה לגבי המשך או הפסקת ההריון
- משאלות לב של ההורים להמשך הדור
- סוגיות רגילות המתאימות לשלב ההתפתחותי בו נמצא הילד, בצד תחושת ההחמצה בחלק או בכל שלבי ההתפתחות

תפקידי איש המקצוע במפגש עם הורים העוסק בנושא של חינוך מיני ומיניות

- חלק ממכלול של עבודה עם הורים על גידול וקבלת הילד
- **תיאום** והבהרת **ציפיות**
- **מי** בבית **אחראי** על מתן מידע וחינוך למיניות בריאה
- **מתן מידע**: למידע התפתחותי, חברתי ומיני כללי ובמיוחד לגבי ילדים עם לקות כמו זו של בנם/ביתם; ניפוח מיתוסים
- **הימנעות מהכללה** – בנים ובנות והנוהג השונה שלהם לקבל מידע על מיניות. סוגים שונים של נכויות מעלות צרכים שונים ודאגות שונות.

תפקידי איש המקצוע במפגש עם הורים העוסק בנושא של חינוך מיני ומיניות

- **פיתוח מיומנויות** (העברת מידע והפנמת התנהגויות מקובלות והתמודדות עם כאלה שאינם מקובלות)
- **בירור וגיבוש עמדות** ההורים במגוון נושאים הקשורים לכישורים אישיים וחברתיים, בין השאר בתחום המיני
- **שינוי עמדות:** הבנת המושג של איכות חיים בכלל, נורמליות של התנהגויות מיניות כאלה ואחרות, גבולות
- **ניפוח מיתוסים לגבי מיניות וחינוך מיני של אנשים**

תפקידי איש המקצוע במפגש עם הורים העוסק בנושא של חינוך מיני ומיניות

- **העצמת ההורים:** עד כמה הם מרגישים בעלי ידע ומסוגלות ללמד את ילדיהם בתחום זה?
- **פיתוח והבהרת גבולות:** לשמור על גבולות המשפחה מול פריצת גבולות בתחום המיני כי תופסים אותם כילדים עד גיל 21.

ובחלק הבינאישי...

■ איש המקצוע לעומת אשת המקצוע

האם גברים מקהילות ומתרבויות מסוימות ירגישו בנוח לשוחח עם אישה על נושאים הקשורים למיניות? כיצד ניתן להתמודד עם קושי זה?

ובחלק הבינאישי...

- בדיקת קשיים של ההורים ביצירת מצבים שבהם ניתן לשוחח על נושאים הקשורים למיניות – מה עוצר אותם? מה מקשה עליהם? מה יסייע להם להרגיש יותר בנוח?
- בירור עם ההורים אם קיים פער בין מה שהם חושבים שהם צריכים או שהם מעונינים לתת לילדיהם, לבין מקורות המידע של הילדים בפועל
- התמודדות עם החרדות של ההורים

התמודדות עם השלכות של לקויות ספציפיות: חרשות כדוגמה

- קושי בתקשורת עם ילדים חרשים
מסמנים בכלל במגוון נושאים עקב
מגבלות השליטה של ההורים
בש"ס ובמיוחד בתחום המיני:
- חוסר היכרות עם סימנים מיניים
מקובלים (למשל, הבדלים בין
הסימן של אוננות של גבר לעומת
אישה)
- האיקונוגרפיה של הסימנים עלולה
לגרום למבוכה

עם מה מתמודד איש המקצוע?

- חרדות של איש המקצוע
- מה יחשבו עלי מבחינה ערכית אם אעלה דברים השנויים במחלוקת או שלא מקובל לדבר עליהם בשיחה עם אנשים שאינך מכיר באופן אישי וקרוב (אוננות, למשל)
- כאשר הילד/ה נמצא בסיכון

מהי הדרכה יעילה?

- כדי להיות יעילה, הדרכה צריכה להתחשב בגיל הילד, ברמתו ההתפתחותית מבחינה קוגניטיבית, רגשית, וחברתית
- יש לפנות לחלק הרגשי עימו מתמודדים ההורים ולא רק האינפורמטיבי
- לתאם עמדות בתוך ביה"ס – שההורים לא יקבלו מידע וגישות שונות מאנשי המקצוע השונים בביה"ס
- תחושת חוסר הידע

מהי הדרכה יעילה?

■ סע לאט – המפגש הבינאישי התהליך
המתפתח לאיטו

מהי הדרכה יעילה?

- האווירה והסטינג (setting)
- לבוא אל ההורים מהמקום שבו הם נמצאים
- 3 תתי מודע הגיעו לפגישה....
- היכרות עם הרקע החברתי, התרבותי של ההורים, השפה, המטאפורות

סוגיות נוספות שראויות למחשבה

מבחינת המפגש בין אשת המקצוע להורים

- אנשים עם מוגבלויות שרוצים להיות הורים או כאלה שכבר ילדו ילדים?
- פגישה עם ההורים לאחר שהילד עבר פגיעה מינית
- על תמיכה והתלבטות החשיבות של שיתוף פעולה עם אנשי מקצוע אחרים – מורת חנ"מ, יועצת פסיכולוג ומטפלות בהבעה וביצירה.

ולמי שמעוניין לקרוא עוד על

הנושא:

- Ballan, M. (2001). Parents as sexuality educators for their children with developmental disabilities. SIECUS Report, Feb/Mar 2001, 29(3), 14-19.
- Simpson, R. L. (1996). Working with parents and families of exceptional children and youth. 3rd ed. Pro-ed